

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgávudagar: týsdag, hósdag og leygardag

Lýsingar skulu vera okkum í hendi í seinasta lagi kl. 10 dagin fyrri útgávudagin

Útgevandi:
P/f Sosialurin
Abyrgdarblaðstjóri:
Jan Müller
Fyritaksstjóri:
Krisjan Dahl
Bláðólk:
Høgni Djurhuus
Randi Jacobsen
Dagney Joensen
Uppseting:
P/f Sosialurin
Prent:
P/f Pressan 1981

Friðing og samfelagið

NÓGV hevur seinastu tíðina verið talað og skrivað um umhvørvisvernd og friðing av eitt nú eldri býar- og bygdarløgum.

KJAK hevur t.d. staðist av, at Føroya Sparikassi nú hevur fingið loyvi at byggja nýmótans skrivstovubygging við Tinghúsvegin í Havn.

HETTA er ikki einasta mál av sínum slag, sum er fallið fólkið fyrri bróstið, tí eisini úti um bygdirnar koma fyrri byggimál, sum vegna órógv av verandi eldri bygðaløgum fáa misjavna undirtøku — við hvørt beinleiðis mótstøðu.

VIT kunnu kanska halda, at samfelag í sokallaðari menning ikki altíð kann vara seg fyrri broytingum, ið nerva mugu hitt verandi, hetta hvussu góðan hug og vilja vit annars hava til at varðveita tað, vit innast inni halda vera vert at verja.

HELST er her talan um tað, summi kalla fjáðutan romantikk móttvegis tí ovurhonds praktiska, sum seinnu árinum hevur átt einkarættin til at gera av, hvussu samfelag okkara skal skipast.

TÁ SEMJA ikki so frægt sum kundi fáast um at fara so fram í samband við ferjulegu í Kirkjubø, at fornminni har, eina mest Múrin, vóru vard sum frægast, so er lítið at vænta av friðingartiltekum í samband við bygging aðrastaðni í landinum.

HUGALIGT er tað tó, at vágafólk aftaná skelkin við Eiðisvatni, av sínum eintingum hava tikið stig til at friða Fjallavatn og lendið har um leiðir. Nú stendur og fellur úrlitið av hesum skilagóða tiltaki við teirri niðurstøðu, friðingarmyndugleikarnir, hvørs uppgáva skuldi verið at friða sum mest og best, koma til.

FREMST má náttúrufriðingin liggja, men av eins stórum týðningi er friðingin av býar- og bygðaløgum, av tí umhvørvi, ið fólk virka og liva í og sum sostatt hevur størsta árinu á trivnaðin.

UTTAN alsk og tokka til eithvørt verður heildur eingin veruligur trivnaður og uttan trivnað stendur ólukkan í durum.

ÚRSLITIÐ verður eitt avskeplað samfelag uttan veruligan ans fyrri fortíð ella framtíð. Eitt samfelag sum uttan fyrirlit letur seg draga eftir hárinum aftaná teimum tilvildarlugu og ivasomu grillunum, ið fløða inn yvir okkum uttaneftir og sum vit sambært tíðarinnar anda mugu og skulu fylgja, skulu vit ikki vera til láturens í okkara egna »nýmótans« samfelag.

TIL AT byrgja upp fyrri hesum ólagi mugu vit nora ansin her á landi fyrri egnum umhvørvi og sjálvstøðugt læra at virðismeta náttúruna, avrikini og handaligu sum andaligu varðarnar, teir gomlu settu eftir seg.

TÁSTADNI kunnu vit sjálvi gera av, hvagar vit vilja við samfelag okkara. Tástan fát vit, at hetta samfelag er eittans og at vit ikki vinna aftur tað, vit av fjákalótum og gáloysni søpla burtur.

IKKI fyrr enn vit læra, at náttúrugivnar avmarkingar eru fyrri levnaði okkara her á landi, kunnu vit sigast at verða skikkað til at umsita okkara annars góða fœðiland.

ØKT friðingavirksemi hevði uttan iva bœtt um støðuna. Ikki bert við at bjargað vóru ávís náttúru-øki, býar- og bygðarløg o.a., men at hetta virksemi eisini hevði stímbrað ansin millum fólk fyrri tí, sum ikki bara var »síðsta skríggj«.

HVAT er vert at varðveita, kunnu vit spyrja. Svárið má vera, at alt sum skilafólk hevur tokka til og annars tað, vit enn vita ov lítið um, er varðveitingarvert.

LÍTISVERD eru okkara fornminni, samanborin við tey í stóru verð, mest sum armóðskend, men ikki eiga vit at gloyma, at hesi júst vóru úrslit av teimum valdandi tilfars- og náttúruavmarkingunum og sum soleiðis eftir umstøðunum rættuliga stási-lig.

kr.

Fortíðin tyngir fíggjarorkuna

Tað er gamalt sagt, at gleið er gestsins eyga.

A hvørjum ári fáa Føroyar vitjan av teimum visu monnunum. Hetta er ikki vanlig ferðafólk, sum á hvørjum ári vitja higar, tí tey eru so hugtikin av Føroyum, og um so er at tey eru tað, so er hetta kortini ikki hovuðs-orindini.

Hetta eru limir í ráðgevandi nevndini viðvíkjandi Føroyum. Henda nevnd er niðursett av statsministerinum, og hevur til uppgávu at fylgja fíggjarligu gongdini í Føroyum og geva statsministerinum frágreiðing. Ráðgevandi nevndin skal eisini geva úttalili til statsligu myndugleikarnar í søkum, sum viðvíkja statsstøðuni til iløguvirksemi her á landi.

Tessvegna koma teir higar, og fyrri betur at seta seg inn í øll viðurskipti í samband við fíggjarstøðu og fíggjargongdina í føroyska samfelagnum. Hesi sokallaðu visu menn lata so úr hondum eina frágreiðing um hvussuleiðis teir meta fíggjarstøðu landsins at vera. Á sannast má, at seinastu árinu hava teir ikki verið nøgdir við fíggjarstøðu og fíggjargongdina í Føroyum.

Tað er ikki sjálðsamt, bæði í talu og skrift at

hoyra og siggja at landskassin hevði undirskot tvey fíggjarár, bæði í 1979 og 1980 ímillum 40 og 50 milliónir tilsamans. Hetta stóðst av tí oljukkru, sum rakti okkum sera meint. Samgongan sum tá sat, setti eisini inntekulógir í verk fyrri at bota um fíggjarstøðuna, og loysa vinnuna úr teim trupuleikum, sum stóðust av oljukkrepuni.

Tað eru ávísir menn úr undanfarna samgongu, sum upp í saman hava ført fram, at landskassin og føroyska samfelagið gekk við halli, og at hetta fingi teir vent til eitt fitt yvirskot. Rætt er tað, at fíggjarlógin tvífaldaðist tey fyra árinu, sum borgarliga samgongan stýrði landinum, men ivasamt man vera við yvirskotinum. Tað er samstundis rætt, at almennu útreiðslurnar øktust ræðiliga nógv tey

árinu. Tá ið tvey ár vóru liðin av undanfarna valskeiði, ógvaðist Dagblaðið yvir, at almannaráðharrin, sum var sambandsmaður, hevði økt almennu útreiðslurnar við 65% eftir tveimum árum, og at hetta var met.

Eisini í ár er komin frágreiðing um fíggjarligu gongdina, men smátt hevur verið við yvirskoti. Her verður endurgivið eitt brot:

Overskuddet på landskassens drifts- og anlægsbudget i 1981/82 3,7 millioner kroner og i 1982/83 og i 1983/84 har der været et overskud på henholdsvis 91,7 og 115,2 millioner kroner.

I 1984/85 ændres overskuddet til et underskud på 97 millioner kroner. Ikke mindst de forudsette store subsidier til fiskerierhvervet ligger bag denne udvikling.

Her verður týðiliga sagt frá einum halli í fjór. Her er hall og ikki yvirskot, so sum sagt hevur verið.

Tí er tað rætt sagt i fíggjarlógarálitinum hjá samgonguflokkunum, at fíggjarliga gongdin í fjór kemur at tyngja fíggjarorku landskassans í hesum árinum.

Jørgen Thomsen

Fyrispurningur til Landsstýrið

Er tað rætt, at avlamsfólkapensionistar, sum hava avlamsbil við radio og sum ikki kunnu koma av fetanum uttan henda

bil, skulu tvingast undir panting til at gjalda fyrri tvey radio, eitt í bilinum og eitt við hús, tilsamans kr. 1.108,—.

Spurningurin verður settur landsstýrinum, sum biðist svara her á sama staði — i Sosialinum.

Framhald av síðu 2

búgva. Er hetta at fáa liv aftur í miðbýin??? Eg eri bangin fyrri, at ein miðbýur har bert skrivstovur eru og alt færri íbúðarhús, er deyðadømdur, um vit veruliga ynskja ein miðbý við livi. Harafrat hevur býráðsformaðurin so dyggiliga gjørt til láturens samtyktina um varðveitanina av Sloans og Heinesens húsum. Hesi bæði húsini, sum kundu verið ein liður í vøkru heildini við Tinghúsvegin, koma nú at liggja kroyst millum betongbyggingar á fleiri síðum, endar Tófrinn Smith, býráðslimur sína viðmerking til býráðsformannin.

randi

